

Sotsiaalprogramm ajavahemikuks 2005–2010

**Sotsiaalne Euroopa maailmajanduses
Töökoht ja võimalus igaühele**

Tööhõive & sotsiaalküsimused

Euroopa Komisjon

Sotsiaalprogramm ajavahemikuks 2005–2010

Sotsiaalne Euroopa maailmanjandsuses
Töökoht ja võimalus igäühele võimalused kõigile

Tööhõive & sotsiaalküsimused

Euroopa Komisjon

Tööhõive, sotsiaalküsimuste ja võrdsete võimaluste peadirektoraat

Käsikiri valmis 2005. aasta märtsis

Käesoleva väljaande sisu ei pruugi tingimata kajastada Euroopa Komisjoni tööhõive, sotsiaalküsimuste ja võrdsete võimaluste peadirektoraadi arvamusi või seisukohta.

Kui soovite tellida Euroopa Komisjoni tööhõive, sotsiaalküsimuste ja võrdsete võimaluste peadirektoraadi elektroonilist infolehte „ESmail“, saatke palun e-kiri aadressil empl-esmail@cec.eu.int. Infoleht ilmub regulaarselt inglise, prantsuse ja saksa keeles.

„Europe Direct“ on teenistus, mis aitab leida vastused Euroopa Liitu puudutavatele küsimustele

**Tasuta infotelefon:
00 800 6 7 8 9 10 11**

Lisateavet Euroopa Liidu kohta saate Internetist Europa serverist (<http://europa.eu.int>).

Kataloogimisandmed on esitatud väljaande lõpus.

Luxembourg: Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus, 2005

ISBN 92-894-9156-6

© Euroopa ühendused, 2005

Allikale viitamisel on reprodutseerimine lubatud.

Printed in Belgium

TRÜKITUD VALGELE KLOORIVABALE PABERILE

EESSÕNA

Me elame rahvusvahelise konkurentsi maailmas, kus tehnoloogia areneb kiiresti ja rahvastiku struktuuris toimuvad pidevalt muutused. Selle taustal algatas Euroopa Komisjon oma parandatud Lissaboni strateegia, mis asetab suuremat rõhku majanduskasvule ja töökohtadele. Kaasajastades meie tööturгу, saame me aidata inimestel kinni haarata võimalustest, mida globaalsem majandus pakkuda suudab.

Kuid need võimalused ei tohi olla kättesaadavad vaid mõnedele privilegeeritumatele. Uus sotsiaalprogramm – mis käib käsikäes parandatud Lissaboni strateegiaga – keskendub sellele, et tagada Euroopa Liidu püüdlustest majanduskasvu ja töökohtade osas saadava kasu viimine kõikide ühiskonnaliikmeteni. Selle programmi eesmärgiks on inimeste ettevalmistamine sotsiaalsete muutustega toimetulekuks, samal ajal kaitstes ühiskonna kõige haavatavamaid liikmeid.

Ma olen veendunud, et selleks, et sotsiaalpoliitikast kasu saada, tuleb meil teha koostööd. Uus plaan kutsub ametivõime partnerlussuhetele nii kohalikul, regionaalsel kui riiklikul tasandil, töövõtjate ja tööandjate vahel ning valitsusväliste organisatsioonide vahel. Uus plaan kutsub rakendama ka põlvkondadevahelist koostööd – partnerlus, mis kiiresti vananevas ühiskonnas tunneb ära erinevate põlvkondade mitmesugused vajadused, rõhutades eriti noorte inimeste võimalusi.

Kõnealune sotsiaalprogramm hõlmab ajavahemikku kuni 2010. aastani. Kuna see periood langeb kokku Euroopa Komisjoni ametisoleku ajaga, määratleb see programm Euroopa Komisjoni kohustused tööhõive ja sotsiaalpoliitika valdkonnas. Kõige olulisem on aga see, et uus programm tegeleb teemadega, mis lähevad inimestele kõige rohkem korda, nagu kindlustuspension, tervishoid, sotsiaalkindlustus ning töö- ja pereelu kokkusobitamine.

Lühidalt usun, et uus sotsiaalprogramm aitab meil tagada inimestele seda, mida nad tõeliselt tahavad: rohkem ja paremaid töökohti ning võrdsete võimaluste loomist kõigile.

Ma loodan, et teile pakub huvi lugeda selle kohta lähemalt.

Vladimír Špidla
Euroopa tööhõive, sotsiaalküsimuste ja võrdsete võimaluste volinik

Sisukord:

Sotsiaalprogrammi 2005-2010 tutvustus	7
Sotsiaalprogrammi komisjoni pöördumine (KOM(2005) 33 lõplik)	17
Kasutatud materjalid ja veebilehed	29

Sotsiaalprogrammi 2005-2010 tutvustus

Viimase paarikümne aasta jooksul on näha olnud Euroopa ühiskonnamudeli märkimisväärset arengut. See on mitmes mõttes maailmas ainulaadne, kuna Euroopa ühiskonnamudel toetub nii majanduse kasvule kui ka heade töökohtade loomisele ning samas kindlustab sotsiaalkaitse ja hariduskvaliteedi kõrge taseme. Lisaks põhineb see mudel partnerlusel, eriti just tööandjate ja ametiühingute vahel.

Eurooplased on sellise ühiskonnamudeliga kaasnevate eelistega üles kasvanud. Selleks, et säilitada meie majanduslikku heaolu ja solidaarsust, peame me oma jõupingutusi suurendama, kohanemaks majanduslike ja sotsiaalsete muutustega, mis tulenevad globaliseerumisest ja elanikkonna vananemisest.

Komisjon on Euroopa Liidu Lissaboni strateegia parandatud versioonis välja kuulutanud, et tema peamisteks prioriteetideks on kasv ja töökohad.

2005. aasta veebruaris võeti vastu uus sotsiaalprogramm – samm, mille eesmärgiks on tugevdada eelmainitud strateegia sotsiaalset ulatust. Sotsiaalprogramm sisaldab Euroopa sotsiaalpoliitika plaane ja kavatsusi kuni aastani 2010. See peegeldab Euroopa põhiseaduse lepingu projekti kavatsusi ja ilmub olemasoleva Euroopa Liidu poliitika taustal, mis täiendab liikmesriikide tegevust tööhõive ja sotsiaalalal.

See tutvustus annab lühiülevaate uue sotsiaalprogrammi peamistest probleemidest ja üldisest taustast. Programm on täielikult ära toodud selles kataloogis, alates 17. lk.

© Jess Hurd/reportdigital.co.uk

Me vajame intensiivsemaid jõupingutusi, et luua rohkem ja paremaid töökohti ning võidelda sotsiaalse tõrjutusega ...

Peale jõulist tööhõive kasvuperioodi on majanduslik kasv hakanud aeglustuma ja sellega seoses on soiku jäänud ka uute töökohtade loomine. Vaid 63% Euroopa 15- kuni 64aastastest kodanikest töötavad hetkel – kaugel täielikust tööhõivest. Enam kui 9% Euroopa Liidu tööjõust on ilma tööta ja noorte hulgas on see protsent kaks korda suurem. Umbes 68 miljonit eurooplast elab vaesuse ohus – vastuvõetamatu olukord.

... rahvastiku vananemine, suurenenud varieeruvus ja üleilmastumine annavad aina rohkem põhjust reformideks

Kaugeleulatuvad majanduslikud ja ühiskondlikud muutused näitavad reformimise vajalikkust veelgi selgemalt. Muutused on juba praegu ilmsed ja tunduvad tulevaste aastate jooksul vaid intensiivistuvat.

- Täna on Euroopas neli tööeas inimest iga üle 65aastase inimese kohta. Kuid aastaks 2050 langeb see suhtarv kuni kaks ühele. Rahvastiku vananemise tulemuseks võib olla, et aina vähem inimesi tuleb tööturule juurde ja üha rohkem eakaid toetub sotsiaalkaitse süsteemidele, nende hulgas pensionile ja tervishoiule. Kui poliitilisi tegutsemisviise ei muudeta, võib Euroopa potentsiaalne majanduskasv paarikümne aasta jooksul kuni poole võrra väheneda, langedes veidi üle 1% aastas.
- Mitmekesisus Euroopa Liidu piires on samuti väga kiiresti kasvanud. Rahvastiku vananemise tõttu muutub ülilooliseks tähelepanu pööramine põlvkondade erinevatele vajadustele. Laienenud Euroopa Liit on ka etnilises mõttes kiiresti mitmekesisemaks muutunud ja immigrandidel on järjest suurem mõju Euroopa majandusele ja ühiskonnale.
- Üleilmastumine ja tehnoloogia areng töötavad nii Euroopas kui ka kogu maailmas suurel hulgal uusi võimalusi ja üldisi positiivseid tagajärgi. Turgude avamine toob endaga kaasa majandusliku kasvu ja see omakorda tõstab üldist elukvaliteeti. Sellega kaasneb mõnede jaoks aga ka tõsiseid puudusi. Näiteks kui ettevõtted kolivad osa oma äritegevusest soodsamasse asukohta, võib see endaga kaasa tuua töökohtade kaotuse kohalike inimeste jaoks.

Sotsiaalprogramm toetab Euroopa Liidu uuendatud kasvu ja töökohtade strateegiat

Selleks, et vaatamata olemasolevatele väljakutsetele hoogustada reformialaseid jõupingutusi, tegi Euroopa Komisjon 2005. aasta veebruaris ettepaneku uue sotsiaalprogrammi rakendamiseks. Uus poliitiline tegevuse plaan rõhutab eelmiste, 2000. aastal kasutusele võetud sotsiaalpoliitika programmi raames alustatud tegevuste jätkamise olulisust. Sel moel toetub uus sotsiaalprogramm viimase paarikümne aasta jooksul välja kujunenud Euroopa Liidu sotsiaalpoliitika tugevale alusele. See sisaldab ka Euroopa sotsiaalpoliitika tegevusplaani kuni 2010. aastani, tuues ära konkreetsed algatused ja edasised tegevused arendamiseks kõikide asjaosaliste vahelisi partnerlussuhteid. Uus programm keskendub kõikidele töökohtade ja võrdsete võimaluste loomisele ning toetab poliitilisi reforme riiklikul tasandil.

Kõnealune sotsiaalprogramm tugevdab liidu laialdasemaid jõupingutusi Euroopa majanduse ja ühiskonna taaselustamise vallas. See on kavandatud ELi uuendatud Lissaboni kasvu ja töökohtade strateegia üliolulise osana. Komisjon ja liikmesriigid on reformiprogrammist teinud enda peamise Euroopa-alase prioriteedi järgnevaks viieks aastaks.

© Paul Box/reportdigital.co.uk

Kasvu ja töökohtade strateegia toetamine käib käsikäes ühiskondlike eesmärkide propageerimisega ...

Uuendatud Lissaboni strateegia lõplik eesmärk on Euroopa ühiskonnamudeli kaasaajastamine ja parendamine. Komisjon on rõhutanud, et „kasvu ja töökohtade esmaseks eesmärgiks seadmine käib käsikäes ühiskondlike eesmärkide propageerimisega“.

Sotsiaalpoliitika eesmärke ei ole võimalik täita, ilma et töökohti juurde tekiks ja majanduskasv suureneks. Need on tulevikus meie majandusliku heaolu ja elukvaliteedi tõstmise aluseks. Selleks, et toetada tööhõive kasvu, on hädavajalik tööturule aina rohkemate inimeste toomine ning töötajate julgustamine ja motiveerimine nende töökohtade pidamiseks aina pikema perioodi jooksul. See on samavõrd oluline sotsiaalkaitse süsteemide rahalise toetamise ja säästvus seisukohast, mis tähendab näiteks pensionivahendite olemasolu tagamist pikema perioodi jooksul. Parim kaitse sotsiaalse tõrjutuse vastu on töökoha olemasolu ja perspektiiv, et koolituse kaudu on võimalik oma karjääri edendada.

... ja sotsiaalpoliitika toimib kui produktiivne tegur ...

Korralik sotsiaalpoliitika tugevdab kasvu ja töökohtade arvu suurenemist. Sotsiaalne kaasmispoliitika on ülilooluline vaesusega võitlemisel ja ühiskonnas kõige enam abi vajavate inimeste eest hoolitsemisel. Oskuste ja võimaluste tagamine sotsiaalselt tõrjutud või ühiskonna poolt haavatud inimestele ning diskrimineerimise vastu võitlemine, millega nad silmitsi seisavad, võimaldab neil inimestel kergemini leida oma kohta ühiskonnas. Meetmed, mis aitaksid sobitada kokku töö- ja pereelu, nagu lastehooldusasutused, aitavad vanematel töökohta leida ja töökohta pidada.

Pensionisüsteemide reformimine võib samuti positiivseid tulemusi anda. Kui pensionikorraldused tagaksid inimeste motiveerituse hiljem pensionile jääda ja julgustaksid firmasid palkama eakamaid inimesi, kahaneks töajajad rahvastiku üldise vananemise taustal aeglasemalt. Kõigile kättesaadav tervishoiusüsteem on juba iseenesest suurepärase saavutus. Samal ajal aitab tugev tervishoiusüsteem tugevdada ka sotsiaalset ühtekuuluvustunnet. Tervemad töötajad aitavad tootlikkust tõsta ja see omakorda toetab majanduskasvu. Töökohtade kõrgetel tervishoiu ja turvalisuse standarditel on sarnased positiivsed tagajärjed. Kehvad ja ebatavalised töötingimused lähevad praegu Euroopa Liidu majandusele maksma umbes 3% rahvuslikust koguproduktist.

Ja kõrgetasemeline sotsiaalkaitse – kindlustuspensionide ja tervishoiu kaudu – loob turvatunde. Ühiskonna kiired struktuurilised muudatused ja üleilmastumine ei ole vähendanud vajadust sellise tulemusriikka sotsiaalse turvalisuse korralduse järele. Vastupidi, praegu on vaja nende probleemidega tegeleda rohkem kui kunagi varem.

... tehes kodanikele enesekindluse saavutamise võimalikuks

Üldisemalt vaadates peab sotsiaalpoliitika aitama inimestel saavutada enesekindlust: et inimestel tekiks usk sellesse, et sotsiaalpoliitika reformid on ühiskonna kui terviku huvides. Inimesed peavad saavutama usu ka omaenese oskustesse ja võimetusse tulla toime majanduslike ja ühiskondlike muutustega, mis mõjutavad just nende elusid.

Euroopa tööhõive ja sotsiaalpoliitika lisavad väärtust

Euroopa Liidu tööhõive- ja sotsiaalpoliitika ei suuda kõiki neid vajadusi iseseisvalt rahuldada. Nad vajavad täiendust ja liikmesriikide, sotsiaalsete partnerite ja ühiskonna poolse tegevuse propageerimist. Selliselt käitudes toetub Euroopa Liit teistsugustele poliitilistele tööriistadele, mis toimivad koos ja mis on paarikümne aasta jooksul järk-järgult arenenud:

- Seadusandlusel on kõige pikemaajalisem traditsioon. See kehtestab siseturu töötingimustele miinimumstandardid ja aitab firmadel ja töötajatel muutuvate töömudelitega kohaneda. Seadusandlus tagab õigused võrdsetele võimalustele kogu Euroopa Liidus. Euroopa Liidu seadused tegelesid kõigepealt sugudevahelise võrdõiguslikkusega tööturul. Viimastel aastatel on tegelema hakatud ka probleemidega, mis on seotud diskrimineerimisega laiemas mõttes.
- Tööandjatel ja ametiühingutel on, seistes majanduslike ja ühiskondlike muutustega vastakuti, parimad võimalused saavutamaks uut tasakaalu paindlikkuse ja turvalisuse vahel. See on üks põhjustest, miks Komisjon propageerib nendevahelist, Euroopa Ühenduste lepingu nõuetega kooskõlas olevat dialoogi. Euroopa Liidu sotsiaalsete partneritega tuleb enne komisjoni sotsiaalse seadusandluse ettepaneku esitamist nõu pidada. Neid julgustatakse seejärel arutatud küsimusi iseseisvalt edasi viima, sõlmides.
- See niinimetatud avatud koordineerimismeetod (OMC) aitab riiklikel poliitikutel edasi areneda ühtsete Euroopa eesmärkide poole. See tagab praktilise teostusega seotud infovahetuse kaudu juhatuse ja vastastikuse motiveerimise. Avatud koordineerimismeetodi alusel on juhtnöörid ja eesmärgid Euroopa Liidu tasemel fikseeritud, pöördudes liikmesriikide poole üleskutsega viia ellu riiklikke tegevusplaane. Komisjon jälgib nende edusamme iga-aastaste ja komisjoni poolt heakskiidetud aruannete põhjal. Alates Euroopa tööhõivestrateegia (vt järgmist lehekülge) käivitamisest 1997. aastal on sarnane koordineerimine hakanud sotsiaalse kaasamise, kindlustuspensionide ja hiljuti ka tervishoiu kaasajastamise valdkondades.
- Lõpuks, kuid mitte vähemtähtis: EL pakub märkimisväärset rahalist tuge liikmesriikides arendatud konkreetsetele programmidele, eriti just Euroopa Sotsiaalfondi vahendusel. Euroopa fondid toetavad Euroopa tööhõive- ja sotsiaalse kaasamise strateegiaid, investeerides inimestesse (vt järgmist lk). Väiksemamahulised spetsiifiliste poliitiliste valdkondade alased programmid annavad muuhulgas panuse teadlikkuse tõstmise ja informatsioonivahetusega seotud tegevustele. Need on kombineeritud programmi PROGRESS raames, alates 2007. aastast.

© Paul Box/reportdigital.co.uk

Eelmine sotsiaalpoliitikaprogramm 2000-2004 tegi suuri edusamme

Euroopa Liidu juhtide poolt Nice'is 2000. aastal vastu võetud sotsiaalprogramm oli esimene sotsiaalpoliitika programm, mis pühendus täielikult majandus-, tööhõive- ja sotsiaalpoliitikate positiivsele interaktsioonile. Suuri edusamme on tehtud mitmel rindel.

- Euroopa üldiste tööhõive eesmärkide saavutamise vähesele edule vaatamata on Euroopa tööhõivestrateegia (ETS) kaasa toonud mõningaid julgustavaid tagajärgi. EL on kaugemale jõudnud oma eesmärgi saavutamisel: naiste aktiivse osalemise osas tööturul. Naiste osakaal tööturul kasvas 3,2% võrra aastatel 1999 kuni 2003, jõudes 56,1%ni 15 vanas Euroopa Liidu riigis, lähedal niinimetatud Lissaboni eesmärgile, milleks oli 57% 2005. aastaks. Üldisemas plaanis on Euroopa tööhõivestrateegia püüdnud riiklikke tööhõivepoliitikaid muuta aktiivsemaks ja profülaktilisemaks. See tähendab rohkemate ja paremate töökohtade loomist ja samas ka inimeste koolitamise propageerimist, et aidata neil kohaneda muutuva tööturuga. See omakorda tähendab, et abirahade süsteemid peavad motiveerima inimesi tööle naasma. Nende tööturu reformide tulemuseks, võrreldes varasemate majanduslangustega, on suhteliselt vähenenud töökohtade kaotamine hiljutise majanduselu aeglustumise käigus.

© Jess Hurd/reportdigital.co.uk

- Selleks, et Euroopa tööhõive strateegiat toetada, on Euroopa Sotsiaalfondi (ESF) eelarves 62,5 miljardit eurot ajavahemikuks 2000-2006. See aitab ellu viia aktiivseid tööhõivepoliitikaid, investeerides eriti just inimeste koolitamisest ja töömudelite kaasajastamisest. Fond aitab kohaneda ka sotsiaalselt haavatavatel inimgruppidel, nt mustlastel. Sotsiaalselt tõrjutud inimestega seotud programmid on oma peamiseks eesmärgiks seadnud selliste inimeste tagasitoomise aktiivse tööjõu hulka.

- Seadusandlus ja ühiskondlik dialoog on töökorralduse moderniseerimisele samuti oluliselt kaasa aidanud. Siia kuulub näiteks Euroopa Liidu seadus, mis määratleb miinimumstandardid töötajate teavitamisele ja konsultatsioonidele muutuste kohta, mis otseselt neid puudutavad. Euroopa Liidu tööandjad ja ametiühingud on alles hiljuti laiendanud lepinguid, mis puudutavad

uusi töömudeleid. Näiteks on loodud tingimused kaugtöö tegemiseks ja tööga seotud stressiga toimetulekuks, mida hakatakse rakendada vastavalt riigi tavadele tööstuslike suhete vallas.

- Käivitati Euroopa töökohtade liikuvuse portaal. See lihtsustab tööotsijate jaoks kogu Euroopas vabade töökohtade ja õppimisvõimaluste kohta teabe leidmise protsessi. Samuti on lihtsamaks muutunud Euroopas ringliikumine, ilma et inimene kaotaks oma sotsiaalkindlustushüvitised. 30aastase seadusandluse suur ülevaatamine ja parandamine on muutnud sotsiaalkindlustuse reeglid kasutajasõbralikumaks just neile, kes teistes riikides reisivad või töötavad. See muudatus tuli koos Euroopa tervisekindlustuskaardi tutvustamisega, mis omakorda lihtsustab protseduure nende inimeste jaoks, kes vajavad tervishoiuteenuseid välismaal viibides.
- 2000. aastal kasutusele võetud uus seadusandlus annab Euroopa Liidu kodanikele üldise miinimumkaitse diskrimineerimise vastu. Üks direktiiv keelab diskrimineerimise rassi ja etnilise päritolu tõttu igapäevaelu puudutavates küsimustes. Teine pühendub tööalasele võrdõiguslikkusele olenemata usust või veendumustest, puudest, vanusest ja seksuaalsest sättumusest.
- Viimase paarikümne aasta jooksul on EL pidevalt reegleid laiendanud ja täiendanud selleks, et tagada suguühelise võrdõiguslikkuse tööhõive vallas. Aastal 2004 võeti esmakordselt vastu seadus, mis keelab seksuaalse diskrimineerimise väljaspool töökohta. See Euroopa Liidu seadus keelab nii meeste kui naiste diskrimineerimise kaupade või teenuste hankimisel, näiteks pangakonto avamisel või juurdepääsul sotsiaalkorteritele.

© Paul Herrmann, reportdigital.co.uk

- Euroopa riigid on kokku leppinud ühtse raamistiku sotsiaalse tõrjutusega võitlemisel. Peamised määratletud poliitilised prioriteedid kutsuvad liikmesriike üles tõstma tööturul osalejate hulka, kaasajastama sotsiaalkaitse süsteeme, tegelema hariduse ja koolitusega seotud nõrkade külgedega, likvideerima vaesust laste hulgas, tagama inimestele korralikud eluasemed, parandama juurdepääsu kvaliteetsetele teenustele, jagu saama diskrimineerimisest ja integreerima etnilisi vähemusi ja migrante. Kuigi vaesuse aste püsib järjekindlalt kõrgel tasemel, võib edusamme näha teiste sotsiaalse kaasamise valdkondade puhul. Näiteks on täna ligipääs infoühiskonda oluliselt suuremal hulgal inimestel kui viis aastat tagasi.
- Euroopa Liit toetab ka jätkuvaid reforme riiklike pensionisüsteemide osas. Ühised eesmärgid keskenduvad peamiselt kolmele põhiprobleemile: pensionide hoidmine tasemel, mis tagaks normaalse elukvaliteedi vanas eas, süsteemi rahandusliku säästlikkuse tagamine pikemas perspektiivis ja selle kaasajastamine, et ühiskonna-muutustega kaasas käia ja nende nõudmistele vastata, näiteks nagu ebatüüpiliste karjääride puhul. Enamik liikmesriike on juba teinud märkimisväärseid edusamme, et tagada pensionisüsteemide säästlikkust tulevikus väljamakstavate pensionide jaoks. Kuid tarvis on täiendavaid jõupingutusi, näiteks motiveerides inimesi kõrgema vanuseni tööl püsima või muutes täiendavad kindlustuspensionide vahendid üldsusele kättesaadavamaks.

© European Community, 2005

Vaja on järjepidevust ...

Need edusammud näitavad, et me edeneme jõudsalt oma eesmärkide poole. Seega on mõnel juhul uues sotsiaalprogrammis ettenähtud konkreetsed poliitilised meetmed – näiteks meetmed, mis puudutavad tööhõivet, sotsiaalkaitset ja sotsiaalset kaasamist – otseseks jätkuks arengutele, mis on toimunud paari viimase aasta jooksul. Teistel juhtudel on tarvis Euroopa Ühenduse lepingu poolset tegutsemist, nagu sotsiaalpartnerite konsultatsiooni puhul. Uus programm lihtsustab nii mitutki, juba olemasolevat ja mõnel juhul pikaajalist seadusandlust, mis vajab muutmist ja kaasajastamist.

... ühendatuna refokuseeritud püüdlustega ...

Kõige olulisem on see, et see sotsiaalprogramm annab uue alguse. Programm on mõeldud selleks, et tagada 2005. aastal Euroopa Komisjoni presidendi Barroso poolt algatatud, Euroopa Liidu kasvu ja töökohtade uuendatud strateegias toodud tööhõive ja sotsiaalne ulatus.

... uus lähenemine probleemile

Uus sotsiaalprogramm sisaldab mitmeid konkreetseid meetmeid, andes samal ajal ülevaate ka teistest probleemidest, mis vajavad edasist uurimist valitsuse, sotsiaalpartnerite ja tsiviilühiskonna koostöös. Need nõupidamised aitavad tööhõive ja sotsiaalpoliitika tulevikusuundade osas otsustele jõuda.

Kaks peamist tegutemisvaldkonda: tööhõive ja võrdsete võimaluste loomine kõigile ...

Komisjoni strateegiliste, Euroopas majanduslikku heaolu, solidaarsust ja turvalisust propageerivate eesmärkidega sarnaselt on sotsiaalprogrammil kaks peamist tegutemisvaldkonda: i) areng täieliku tööhõive suunas ja ii) õiglasemate ühiskondade propageerimine, võideldes vaesuse ja tõrjutuse vastu, kaasajastades sotsiaalkaitseüsteeme ja luues võrdseid kättesaadavaid võimalusi kõigile. Sotsiaalprogrammi algatuste ametlik nimekirj on käesolevale dokumendile lisatud. Nende hulgas on järgmised näited:

... jõupingutuste koondamine probleemidele, mis mõjutavad inimeste elusid

– Töökohtade loomise aeglustumine ja jätkuv tööpuudus Euroopas tekitavad sotsiaalseid probleeme ja takistavad majanduskasvu. Seetõttu on **Euroopa tööhõivestrateegia refokuseerimine** uue Lissaboni strateegia keskseks probleemiks. Madalmaade endise peaministri Wim Kok'i juhitud töögrupi poolt tehtud analüüsile toetudes keskendub uus Euroopa tööhõivestrateegia neljale peamisele prioriteedile: töötajate ja firmade kohtumise suurendamine, enamate inimeste tööjõu hulka meelitamine ja nende seal hoidmine, töötajatesse rohkem ja efektiivsemalt investeerimine ning reformide tegeliku rakendamise tagamine parema reguleerituse kaudu.

– Selleks et paremini sobituda Euroopa tööhõivestrateegiaga, on **Euroopa Sotsiaalfond** valmis oma järgmise programmiperioodi jooksul, ajavahemikus 2007 kuni 2013, muutuma tõhusamaks ja eesmärgipärasemaks. See keskendub vähemarenenud regioonidele ja teistele piirkondadele, mida majanduslikud ja ühiskondlikud muutused kõige enam mõjutavad, et täita töökohtade ja sotsiaalse ühtekuuluvuse loomise lubadust seal, kus Euroopa Sotsiaalfondi lisatud väärtus on suurim.

– Takistused tööjõu vabale liikumisele tõkestavad endiselt Euroopa tööturu arengut. Nende takistuste kõrvaldamine on ülioluline. Kuna **täiendavad kindlustuspensionid** on aina laiemalt levinud, muutub nende **siirdamise võimalikkus** erinevate töökohtade vahel aina olulisemaks – eriti juhul, kui uus töökoht on välismaal. Seetõttu teeb komisjon ettepaneku, mis võimaldaks töötajatel tööalaste skeemide ümberlülitamist, kui nad liiguvad liikmesriigi piires või liikmesriikide vahel. 2006. aastast saab tööjõu vaba liikumise osas teguderohke aasta.

– 2004. aasta mais sõlmitud liitumislepingud sisaldavad korraldusi ülemineku perioodide kohta, mis piiravad tööjõu vaba liikumist Euroopa Liidu kaheksast uuest liikmesriigist. Komisjon uurib nende reeglite mõju. Aastal 2005 moodustatakse uus grupp, kuhu kuuluvad esindajad kõigist 25 Euroopa Liidu liikmesriigist, et anda hinnang tööjõu vaba liikumise laiendamise kohta Euroopa piires. Selle analüüsi tulemused sisestatakse ülemineku perioodi aruandesse, mille komisjon nõukogule 2006. aasta alguses esitab.

– Tööandjad ja ametiühingud toovad endaga eelise ühiskondlike ja majanduslike muutuste ennetamise ja nendeks valmisoleku kogemuse näol. Sel

lise kogemuse olemasolu muutub aina olulisemaks, kuna globaalmajanduses laieneb firmade ümberstruktureerimine. Komisjon jätkab nõupidamisi **Euroopa sotsiaalpartneritega** enne sotsiaalpoliitikat puudutava mis tahes ettepaneku esitamist. Nõupidamised puudutavad eriti just ümberstruktureerimisega ja Euroopa Töönoorkogu direktiivi kontrollimisega seonduvat.

© The Image Bank/Jim Bastardo

- Komisjon vaatleb ka **riikidevaheliste mittekohustuslike läbirääkimiste raamistiku** võimalikkust. See võimaldaks efektiivseid piiriüleseid läbirääkimisi tööandjate ja töövõtjate esindajate vahel, samal ajal täielikult respektides kõnealuste riikide omavaheliste läbirääkimiste tavasid, selle asemel et sama protsessi kohustuslikus korras erinevates riikides mitu korda läbi teha.
- Muutuvas majanduses **tõusevad esile ka uued töömudelid**. Komisjon esitab selle kohta vastava analüüsi 2006. aasta rohelises raamatus ja vaatleb, mil moel saab olemasolevaid tööõeadusi kohandada nii, et need sobituksid uue olukorraga. Komisjon kavatseb teha ettepaneku algatamiseks kaitset töötajate isikliku teabe osas ja lihtsustamiseks mõnda Euroopa Liidu tööõeaduse osa. Uus töökoha tervishoiu ja turvalisuse strateegia, mis kehtib perioodil 2007 kuni 2012, rõhutab tõsiasja, et „ennetamine tasub ära“, kuna väiksem õnnetuste arv tähendab suuremat tootlikkust. Uus strateegia arvestab uute riskitüüpidega töökohal, samuti tagab see, et olemasolevaid tervishoiu ja turvalisuse standardeid rakendatakse õigesti.

© Paul Box/reportdigital.co.uk

- Eelmisel aastal toimunud nõupidamisel, millest võtsid osa kõik asjaosalised, toodi esile probleemid, millega tegelemiseks tuli kasutada diskrimineerimisvastaseid tegevusi. Sel aastal teavitab komisjon oma plaanidest **diskrimineerimisega võitlemisel** ning annab hinnangu olemasoleva seadusandluse täiendamise vajaduse ja tasuvuse kohta. See vaatleb peaaegselt just vähemusgruppe, eriti mustlasi. Komisjoni plaanidesse kuulub ka 2007. aasta kui aasta „Võrdsed võimalused kõigile Euroopas“ korraldamine.
- Palganumbrite erinevus vastavalt soole, üha rohkemate naiste kaasamine tööturule, „klaaslagi“, töö- ja pereelu tasakaalustamine ning otsustusprotsessides osalemine – need on vaid mõned probleemid **sugudevahelise võrdõiguslikkuse** teemavaldkonnast, mis vajavad edasist tegelemist. Komisjon esitab uue pöördumise tulevaste poliitiliste tegevusplaanide kohta, kui praegune, aastateks 2000-2005 loodud sugudevahelise võrdõiguslikkuse strateegia oma kehtivusaja lõpetab. Komisjon on vastavalt ELi juhtide nõudmisele teinud ettepaneku **Euroopa meeste ja naiste võrdõiguslikkuse instituudi** loomiseks. See instituut toetaks komisjoni ja liikmesriike ühiskondlike eesmärkide elluviimisel, milleks on meeste ja naiste võrdõiguslikkuse propageerimine ja nende võrdõiguslikkuse ideede ühiskonna poliitilisse tegevusse kaasamise tagamine ka välismaal. See tagab teabe ja praktiliste kogemuste vahetamise.
- Komisjon edendab oma jõupingutusi vaesusega võitlemisel, avaldades selle aasta jooksul pöördumise **miinimumsissetuleku skeemide** teemadel. Veelgi enam, riiklike sotsiaalse kaasamise poliitilisi tegevusi hakatakse paremini koordineerima ja edasi arendama. 2010. aasta kuulutatakse välja kui **vaesuse ja sotsiaalse tõrjutusega võitlemise aasta Euroopas**.
- Uue sotsiaalprogrammi raames tõhustatakse avatud koordinatsioonimeetodit, mis toetab liikmesriike **pensionireformide elluviimisel, tervishoiu teemadel ja vaesusega võitlemisel selleks**, et nende oluliste hoolekandesüsteemide kaasajastamisel muuta selle meetodi rakendamine efektiivsemaks.
- **Sotsiaaltalituse üldisemad huviobjektid**, nagu tervishoid, mängivad tänapäeva majanduses ja ühiskonnas aina suuremat rolli. Kuid on vaja selgitada, millises raamistikus need tegurid toimivad ja kuidas on kõike seda võimalik kaasajastada. Komisjon uurib sotsiaaltalituse üldisemate huviobjektide iseloomulikke omadusi, ühenduse poliitilisi tegevusi nende rakendamisel ja nende tagajärgi.

© Geoff Crawford

Partnerlust propageerides ...

Euroopa Komisjon ei suuda üksi kõiki oma eesmärke saavutada. Samuti on liikmesriikide omaette tegutsemiselt oodata vaid piiratud edu. Selleks, et oma eesmärkidele jõuda, rõhutab komisjon „Partnerluse propageerimise“ olulisust. See partnerlussuhe, mis hõlmab liikmesriikide erineva astme ametivõime, sotsiaalpartnereid ja tsiviilühiskonda, tähendab, et need partnerid kohtuvad kord aastas, et arutada sotsiaalprogrammi raames tehtud edusamme.

... ning ja demograafia ja üleilmastumisega tegeledes

Uue sotsiaalprogrammi peamiseks eesmärgiks on tegelemine eespool toodud põhiliste probleemidega, milleks on rahvastiku vananemine ja üleilmastumisest tingitud pidevalt kasvav konkurents. Selle peamiseks kavatsuseks on tegeleda eri põlvkondade vajadustega, rõhutades võimaluste olemasolu just noorte inimeste puhul. Euroopa Komisjon uurib oma nõupidamise dokumendis selle „generatsioonidevahelise lähenemise“ aspekte, analüüsides demograafilisi muutusi Euroopa rahvastiku hulgas ja nende muutuste tagajärgi.

Kogu programmi põhialuseks on sotsiaalpoliitika asetamine globaalsemasse konteksti. See tähendab tegelemist nii üleilmastumise tagajärgedega Euroopa sotsiaalmodelile kui ka Euroopa rolliga ülemaailmse sotsiaalse ulatuse tugevdajana.

Need kolm põhimõtet – partnerlus, generatsioonidevaheline lähenemine ja Euroopa sotsiaalpoliitika globaalsemalt pinnalt vaatlemise tähtsus – aitavad meil Euroopa sotsiaalmodelit säilitada ja kaasajastada ning kindlustada töökohtade loomise ja majanduskasvu jätkamist.

Komisjoni pöördumist sotsiaalprogrammi kohta võite lugeda järgnevatelt lehekülgedelt.

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 9.2.2005
KOM(2005) 33 lõplik

KOMISJONI TEATIS

sotsiaalmeetmete kava kohta

KOMISJONI TEATIS

Sotsiaalmeetmete kava

„Sotsiaalne Euroopa maailmamajanduses: töökohad ja võimalused kõigile“ – selline on 2010. aastani kehtvat ajavahemikku hõlmava sotsiaalmeetmete kava teise etapi juhtlause. Nagu komisjon märkis Lissaboni strateegia vahekokkuvõtet käsitlevas teatises, on visioon, mis meid seob ja mida kinnitatakse põhiseaduses, visioon „Euroopa säästva arengu tagamisest, mis põhineb tasakaalustatud majanduskasvul ja stabiilsetel hindadel, suure konkurentsivõimega sotsiaalsel turumajandusel, mille eesmärk on saavutada täielik tööhõive ja sotsiaalne progress, samuti kõrgetasemelisel keskkonnakaitset ja keskkonna kvaliteedi parandamisel“.

Komisjon peab väga oluliseks Euroopa sotsiaalse mudeli ajakohastamist ja arendamist ning sotsiaalse ühtekuuluvuse edendamist nii Lissaboni strateegia¹ kui säästva arengu strateegia² osana. Käesolevas kavas määratakse kindlaks prioriteedid, millest Euroopa Liidu tegevus peaks selles valdkonnas juhinduma.

Sotsiaalmeetmete kava ülevaatamine täiendab ja toetab Lissaboni strateegia vaheülevaadet, milles keskendutakse majanduskasvule ja tööhõivele. Sotsiaalmeetmete kaval on oluline osa majanduskasvu sotsiaalse mõõtme edendamisel.

Märkimisväärne edasimineku toimus juba aastatel 2000–2004. Nüüd on vaja parandada sotsiaalmeetmete kavast ettenähtud meetmete rakendamist põhimõtete alusel, mis on oma väärtust tõestanud. Need põhimõtted peaksid võimaldama:

- püüelda Euroopa integreeritud lähenemisviisi poole, mis tagab positiivse koostöö majandus-, sotsiaal- ja tööhõivepoliitika vahel;
- edendada kvaliteeti – tööhõive, sotsiaalpoliitika ja töösuhete kvaliteeti, mis omakorda peaks võimaldama parandada inim- ja sotsiaalkapitali;
- ajakohastada sotsiaalkaitseüsteeme, kohandades neid meie ühiskonna praeguste nõuetele, tuginedes solidaarsusele ja tugevdades nende kui tootmisteguri rolli;
- võtta arvesse „sotsiaalpoliitika puudumise kulusid“.

Sotsiaalmeetmete kava lisandväärtuses ei ole kahtlust. Sotsiaalmeetmete kava võimaldab hõlbustada riiklike süsteemide ajakohastamist laiaulatuslike majandus- ja sotsiaalmuutuste taustal. Kava toetab ühtse turu harmoonilist toimimist, tagades samal ajal põhiõiguste ja ühiste väärtuste austamise.

Selle lähenemisviisi tähtsust on rõhutanud Euroopa Parlament mitmetes viimastel aastatel esitatud arvamustes Lissaboni strateegia sotsiaalsete aspektide kohta.

---

¹ KOM (2005) 24.

² KOM (2005) 37.

Sotsiaalmeetmete kava põhineb ka sotsiaalpoliitika tulevikku käsitleva kõrgetasemelise tööühma aruandel ning Wim Koki kolmandal aruandel "Väljakutsega silmitsi" (oktoober 2004). Kavas võetakse arvesse ka avatud interaktiivseid mõttevahetusi, mida peeti Hollandi eesistumise ajal 2004. aasta teisel poolel.

Kavas arendatakse kaheosalist strateegiat.

Esiteks rõhutatakse kava osatähtsust kodanike usalduse tugevdamisel. Selline usaldus on hädavajalik muutuste juhtimisel ning sellel on oluline osa majanduskasvu toetamisel. Kavas kirjeldatakse ühenduse vahendite kombinatsiooni kava rakendamise kvaliteedi parandamiseks ning esitatakse selles kontekstis kolm olulist edutingimust: põlvkondadevaheline lähenemine, koostöö muutuste nimel ning vajadus kasutada globaliseerumisel avanevaid võimalusi.

Teiseks esitatakse selles olulised meetmed kahe peamise teema all, mis on hõlmatud komisjoni strateegiliste eesmärkidega 2005–2009³: 1) tööhõive (jõukuse eesmärk) ning 2) sellega seotud võrdsed võimalused ja hõlvamine (solidaarsuse eesmärk). Kavas ühendatakse ühtse Euroopa raamistiku konsolideerimine mitmesuguste erivajaduste arvestamiseks vajalike meetmete rakendamisega. Sel viisil toetab kava juhtlauset „ühendatud mitmekesisuses“, mis kuulutati välja põhiseaduse lepingu eelnõus.

1. USALDUSE SUURENDAMINE — EDU SAAVUTAMISE VAHENDID JA TINGIMUSED

1.1. Usalduse suurendamine

Sotsiaalmeetmete kava eesmärk on ajakohastada Euroopa sotsiaalset mudelit, eelkõige kollektiivset tegutsemisviisi edendades, ning pakkuda uusi võimalusi kõigile.

Peamised muutusi põhjustavad tegurid – suurem konkurents maailmas, tehnoloogia areng ja elanikkonna vananemine – kiirenevad käesoleva aastakümne lõpuks. Peamised väljakutsed jäävad alles: madal tööhõive, tööpuudus, vaesus, ebavõrdsus ja diskrimineerimine.

Sotsiaalpoliitika ajakohastamise kaudu peaksid kavandatavad meetmed võimaldada inimestel hakata uskuma omaenda võimesse neid muudatusi tõhusalt juhtida.

1.2. Vahendid

Sotsiaalmeetmete kava rakendamiseks on ELi käsutuses mitmeid vahendeid: õigusaktid, sotsiaalne dialoog, rahalised vahendid – eriti Euroopa Sotsiaalfond ja PROGRESSi programm – nn avatud kooskõlastusmeetod, mis toetab liikmesriikide pingutusi tööhõive- ja sotsiaalkaitseüsteemide ajakohastamisel, ning võrdõiguslikkuse süvaliendamise põhimõtte. Euroopa Sotsiaalfondi ja sotsiaalmeetmete kavaga loodud poliitikaraamistiku vahelist seost tugevdatakse. Euroopa Sotsiaalfondist toetatakse liikmesriikide poliitikat Euroopa tööhõivestrateegia alusel vastu võetud juhiste ja soovitude ning sotsiaalse hõlvamise valdkonnas ELi poolt heaks kiidetud eesmärkide rakendamisel.

Euroopa Sotsiaalfond investeerib otse Euroopa tasandil heaks kiidetud ja liikmesriikide koostatud poliitikasuundade rakendamisse. Arvestades olukorda igas riigis, pakub Euroopa Sotsiaalfond konkreetset Euroopa lisandväärtust. Investeeringud inimeste koolitamisega ning

---

³ KOM (2005) 12.

sotsiaalse kapitali edendamine, mis suudab tekitada usaldust ja edendada koostööd, mõjutab tõepoolest märkimisväärselt majanduslike, sotsiaalsete ja tööhõivealaste eesmärkide saavutamist ning võiks seega aidata teha tasa reformide rakendamisel kaotatud aega.

Liikmesriikides ja piirkondades, mis on abikõlblikud kavandatava rubriigi „Lähenedamine“ alusel, esineb olulisi sotsiaal-majanduslike erinevusi: majanduskasvu ja ühtekuuluvuse eesmärke ei suudeta saavutada ühenduse rahastamiseta. Liikmesriikides, kes hakkavad saama toetust kavandatava rubriigi „Piirkondlik konkurentsivõime ja tööhõive“ alusel, hakkab Euroopa Sotsiaalfondil olema oluline roll katalüsaatorina. Samuti hakkab ta toetama kogemuste vahetamist.

Sotsiaalmeetmete kava ja Lissaboni strateegia vaheülevaate ning jätkusuutliku arengu strateegia vastastikune täiendavus tekitab vajaduse kava tihedalt kokku sobitada ka teiste komisjoni poliitikasuundadega siseturu, tööstuse, konkurentsi ja kaubanduse vallas. See lähenemisviis tingib vajaduse arvestada täielikult sotsiaalset ja tööhõive mõõdet muudes ühenduse poliitikavaldkondades ning vastupidi. Komisjoni väljatöötatud terviklik mõjuhindamisvahend on siinkohal väärtuslik metoodiline tööriist. Sotsiaalmeetmete kava on omakorda inspireeritud põhiseaduse lepingust, milles rõhutatakse integreeritud lähenemisviisi olulisust.

1.3. Edu saavutamise kolm tingimust

Sotsiaalmeetmete kava saab olla edukas üksnes siis, kui kaasatakse Euroopa elanikkonna kõik osad: muutatus peab tuginema uuele põlvkondadevahelisele lähenemisele. Samuti ei saa tööhõive, solidaarsuse ja sotsiaalse hõlvamise eesmärke eraldada globaliseerunud majandusest, kus on kaalul Euroopa konkurentsivõime ja atraktiivsus. Selline kahe rinde avamine nõuab kõigi asjaosaliste kindlat ja aktiivset osalust.

1.3.1. Põlvkondadevaheline lähenemine: võimalused noortele

1.3.1.1. Roheline raamat põlvkondadevahelise mõõtme kohta

Euroopa elanikkonna demograafilise arenguga kaasnevad muutused, vajadus kohandada sotsiaalkaitse- ja pensionisüsteeme nendele muutustele ning vajadus siduda need kaalutlused üldise migratsiooniküsimusega on peamised väljakutsed.

Seepärast peab analüüsima tulevasi väljakutseid seoses põlvkondadevaheliste suhetega ja perekondade positsiooniga. Komisjon teeb ettepaneku koostada 2005. aastal roheline raamat põlvkondadevahelise mõõtme kohta.

Roheline raamat põlvkondadevahelise mõõtme kohta: Euroopa elanikkonna demograafiliste muutuste ja tagajärgede analüüs

1.3.1.2. Panus Euroopa noorsooalgatusse

Võttes kohustusi noorte ees, eriti eesmärgiga luua dünaamilised suhted põlvkondade vahel, väljendame usku tulevikku ning jätame kõrvale fataalse nägemuse vananemisest ja skeptitsismi. Euroopa noorsooalgatus tähistab selliste kohustuste võtmist.

Sotsiaalpartnerite põlvkondadevahelise koostöö näol võetud kohustus, mille nad on juba välja kuulutanud, annab väga olulise panuse sellesse algatusse, nii nagu ka noorte mõõtme inkorporeerimine tööhõive ja sotsiaalse hõlvamise strateegiasse.

Põlvkondadevaheline koostöö: panus Euroopa noorsooalgatusse

1.3.2. Koostöö muutuste nimel

Koostöö ametiasutuste, sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonna vahel on üks Euroopa poliitikasuundade edu võtmetest. Reformide toetamise edendamiseks kutsus 2004. aasta märtsi Euroopa Ülemkogu liikmesriike üles looma koostöö muutuste nimel.

Samuti on vaja võtta kokku edusammud, mis on tehtud kõigi osapoolte osalemisel Euroopa poliitikasuundade rakendamisel. Selleks teeb komisjon ettepaneku:

Korraldada igal aastal kõigi asjaomaste osapoolte kohtumine foorumil, et hinnata kava rakendamist.

1.3.3. Väline mõõde

Globaliseerumise Sotsiaalse Mõõdme Maailmakomisjoni aruanne ja komisjoni enda ettepanekud on heaks aluseks oluliste edusammude saavutamisel globaliseerumise sotsiaalse mõõdme tugevdamisel.

- Kavas otsitakse võimalusi, kuidas saada kasu kogemuste vahetamisest ELi ja tema partnerite vahel majandus- ja sotsiaalarengu vahelise tiheda seose kohta, võttes arvesse väliskaubanduse mõju konkurentsivõimele: esiteks kandidaatriikidega, naaberriikidega ja muude kolmandate riikidega nagu tööstusriigid (USA, Jaapan), esilekerkivad majandused (Hiina, Brasiilia, India, Lõuna-Aafrika) ja arengumaad;
- teiseks rahvusvaheliste organisatsioonidega nagu ILO, OECD ja ÜRO, ning majandusjuhtimisega tegelevate organisatsioonidega nagu IMF, Maailmapank ja WTO, et võtta rohkem arvesse globaliseerumise sotsiaalset mõõdet ja jätkusuutliku arengu sotsiaalvaldkonnaga seotud sammast.

Rahuldava töö tagamine kõigile peaks olema maailmas eesmärk igal tasandil, nagu märkis Globaliseerumise Sotsiaalse Mõõdme Maailmakomisjon. See eesmärk on kooskõlas aastatuhande arengueesmärkide, Kopenhaageni sotsiaalteemalise ülemaailmse tippkohtumise kohustuste ja majandusjuhtimisega.

Lisaks loob komisjon talitustevahelise rühma, et edendada tööhõive, sotsiaalpoliitika ja rahuldava töö välise mõõdme arvessevõtmist.

Euroopa sotsiaalse mudeli kaasamine välisesse dialoogi ning meetmetesse kahepoolset, piirkondlikul ja mitmepoolset tasandil.

Rahuldava töö tagamine kui globaalne eesmärk igal tasandil.

2. KAKS PRIORITEETSET VALDKONDA

2.1. Liikumine täishõive suunas: muuta töö kõigi jaoks reaalseks võimaluseks, suurendada töö kvaliteeti ja tootlikkust ning ennetada ja juhtida muutusi

Täishõive saavutamine

Euroopa tööhõivestrateegia uuendatud tsükkel 2005. aastal vastavalt Lissaboni vahearuandele.

Euroopa Sotsiaalfond edendamas lähenemist, tööhõivet ja konkurentsivõimet.

Muutuste ennetamine ja positiivne juhtimine: strateegiline lähenemine.

Selleks, et saavutada majanduskasvu ja töökohtadega seotud Lissaboni eesmärgid, vajab Euroopa rohkem aktiivseid töötajaid, kes on ka tootlikumad. See toetab pikaajalist majanduskasvu, võitleb tööpuuduse ja piirkondlike erinevuste vastu ning edendab sotsiaalset ühtekuuluvust. Seepärast peab Euroopa tegelema nii töökohtade kvantiteedi kui kvaliteediga ja töö tootlikkusega. Samuti peab ta kaaluma, kuidas lahendada majandusmigratsiooni küsimus.

Lissaboni strateegia vahearuande osana on komisjon pakkunud välja uuendatud tsükli, mis sisaldab uusi juhiseid ning on seotud majanduspoliitika kooskõlastustsüklite ratsionaliseerimisega Euroopa tasandil. Töehõivet käsitleva, Wim Koki juhitud 2003. aasta rakkerühma (aruanne "Töö, töö, töö") neli prioriteeti on selle tsükli keskmes eesmärgiga:

- suurendada töötajate ja ettevõtjate kohanemisvõimet;
- meelitada rohkem inimesi sisenema ja jääma tööturule;
- investeerida rohkem ja tõhusamalt inimkapitali;
- tagada reformide tõeline rakendamine parema juhtimise kaudu.

Selleks, et parandada Euroopa Töehõivestrateegia juhtimist, kavatses komisjon 2006. aastal pakkuda välja meetme, mille abil muuta tundlikumaks Euroopa Sotsiaalfondi osapooli. 2006/2007. aastal algatab komisjon teavituskampaania, mis on suunatud asjaomastele parlamentidele ja isikutele igal tasandil.

Suureneva majandusliku integratsiooni ja intensiivistunud globaalse konkurentsi taustal peab EL suutma tõhusamalt ennetada, vallandada ja juhtida majandusmuutusi. Majandusmuutused kiirenevad; ümberkorraldused, välja liikumine (*offshoring*), allhanked (*outsourcing*), isegi deindustrialiseerimine omandavad tähtsust.

Kogemused näitavad, et aktiivne lähenemine on nii vajalik kui võimalik. Seepärast töötab komisjon välja neljal teemal põhineva strateegia:

- suurem koosmõju Euroopa poliitikasuundade vahel, mille eesmärk on julgustada ja kaasa tuua ümberkorraldusi. Selleks plaanib komisjon korraldada kõigi osapoolte ja huvirühmade kõrgetasemelise foorumi;

- sotsiaalpartnerite suurem kaasamine, eriti sotsiaalpartneritega konsulteerimise teise etapi kaudu ümberkorralduste teemal ja Euroopa töönõukogusid (94/45/EÜ) käsitleva direktiivi läbivaatamiseks;
- suurem sünergia poliitikasuundade ja nende finantshoobade, eriti Euroopa Sotsiaalfondi vahel;
- tugevam seos Euroopa tööhõivestrategia ning õigusraamistiku arengu ja sotsiaalpartnerite lepingute vahel; see muudab võimalikuks suurendada tööjõu kohanemisvõimet ning toetada elukestvat koolitust ja töökorralduse ajakohastamist.

Töösuhete uus dünaamika

Arenev õigusraamistik

Sotsiaalse dialoogi võtmeroll

Ettevõtjate sotsiaalse vastutuse suurendamine

Dünaamilises majanduses tekivad uued töötamise vormid, näiteks majanduslikult sõltuv töö ja tähtajaline töö.

Majandusliku integratsiooni valguses pakub Euroopa tasand märkimisväärset lisandväärtust seoses sellega, mida on juba tehtud riigi tasandil.

Seetõttu kavatseb komisjon võtta vastu rohelise raamatu tööõiguse arengu kohta. Selles rohelises raamatus analüüsib komisjon praegusi suundumusi uutest töömudelitest ning tööõiguse rolli nende arengutega tegelemisel, pakkudes turvalisemat keskkonda, mis julgustaks tõhusat üleminekut tööturul. Dokumendi põhjal tekkiv arutelu võib viia praeguste eeskirjade ajakohastamise ja lihtsustamise ettepanekuteni.

2005. aastal teeb komisjon ettepaneku algatuseks, mis on seotud töötajate isikuandmete kaitsega. Parema reguleerimise kontekstis, nagu märgiti Lissaboni vahearuandes, teeb komisjon ettepaneku ajakohastada direktiive 2001/23/EÜ (ettevõtete üleminekud) ja 98/59/EÜ (kollektiivsed koondamised) ja konsolideerida töötajate teavitamist ja konsulteerimist käsitlevad eri sätted.

Seoses töötervishoiu ja -ohutusega pakub komisjon välja uue strateegia ajavahemikuks 2007–2012. Ennetamine tasub ära: vähem tööõnnetusi ja kutsehaigusi mõjub positiivselt tootlikkusele, vähendab kulusid, parandab töö kvaliteeti ning seega väärtustab Euroopa inimkapitali. Uus strateegia peaks keskenduma uutele ja esilekerkivatele ohtudele ning minimaalsete kaitsetasemete tagamisele töökohtades ning töötajate puhul, kes ei ole piisavalt kaitstud. Praeguse kava hindamine peaks aitama määrata kindlaks sellised uued olukorrad. Eritähelepanu peaks pöörama ka ennetusteenuste kvaliteedile, tervishoiu- ja tööohutuskoolitusele ning muudele vahenditele, millega tagatakse tervishoiu- ja ohutusnõuete parem kohaldamine. Kuna rakendamise kvaliteet on ülioluline, suunab komisjon oma pingutused õigusaktide ülevõtmise ja rakendamise jälgimisse. Tõhusa rakendamise tagamiseks peavad kõik asjaomased isikud suutma oma kohustusi täita. Euroopa Sotsiaalfondil on oluline roll valitsuste ja sotsiaalpartnerite suutlikkuse suurendamisel.

Komisjon julgustab jätkuvalt sotsiaalpartnereid aitama igakülgset kaasa Lissaboni vahearuande täitmisele, sealhulgas lepingute sõlmimisega kõigil tasanditel.

Tunnustades sotsiaalpartnerite autonoomiat, edendab komisjon jätkuvalt Euroopa tööstusharudevahelist ja valdkondlikku sotsiaalset dialoogi, eriti tugevdades oma logistilist ja tehnilist tuge ning andes konsultatsioone EÜ asutamislepingu artikli 138 alusel.

Komisjon edendab jätkuvalt ettevõtjate sotsiaalset vastutust. Aitamaks kaasa selliste tegevuste tõhususele ja usaldusväärsusele, pakub komisjon koostöös liikmesriikide ja asjaomaste isikutega välja algatusi, mille eesmärk on veelgi suurendada ettevõtjate sotsiaalse vastutuse arengut ja läbipaistvust.

Liikudes Euroopa tööturu suunas

Vabatahtlik Euroopa võrgustik riikidevahelisteks kollektiivläbirääkimisteks

2006 – Euroopa aasta „Töötajate liikuvus“

Kui soovitakse luua tõeline Euroopa tööturg ja tagada selle tõhus toimimine, on vaja kõrvaldada olemasolevad otsesed ja kaudsed tõkked ning panna alus poliitikasuundadele, millega luuakse tingimused, et asjaomased isikud saaksid Euroopa piirkonnast maksimumkasu. Nagu märgiti Lissaboni vahearuandes, teeb komisjon ettepaneku kõrvaldada tööjõu liikumise takistused, eriti sellised, mis tulenevad ametipensionisüsteemidest.

ELis on endiselt olulist potentsiaali, et lihtsustada kvaliteedi ja tootlikkuse parandamist ettevõtjate vahelise tihedama koostöö abil.

Vabatahtliku raamistiku loomine riikidevahelisteks kollektiivläbirääkimisteks kas ettevõtjate või majandusharude tasandil aitaks ettevõtjatel ja majandussektoritel tegeleda selliste küsimustega nagu töökorraldus, tööhõive, töötingimused ja koolitus. See annab sotsiaalpartneritele aluse oma suutlikkuse suurendamiseks riikidevahelisel tasandil. See oleks uuenduslik vahend muutuvate asjaoludega kohandumisel ning sellega kaasneksid tulusad riikidevahelised lahendused. Selline lähenemine on kindlalt seotud Lissaboni strateegia propageeritud koostööga muutuste nimel.

Komisjon kavatses võtta vastu ettepaneku, mille eesmärk on võimaldada sotsiaalpartneritel formuleerida riikidevaheliste kollektiivläbirääkimiste laad ja tulemused. Sellise ressursi olemasolu on hädavajalik, ent selle kasutamine jääb vabatahtlikuks ning sõltub täielikult sotsiaalpartnerite soovist.

Lisaks on isikute vaba liikumine üks neljast põhivabadusest ning oluline vahend majanduse kohanemisel. Euroopa tööhõiveteenistuste võrgustiku tugevdamine lihtsustaks sellist liikuvust. Siiski tekivad mitmed konkreetsed küsimused: üleminekuperiood (seoses töötajatega uutest liikmesriikidest) ning sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise sätete tugevdamine ja lihtsustamine.

Komisjon loob 2005. aastal kõrgetasemelise töörühma, millesse kuuluvad iga liikmesriigi esindajad ning mille ülesanne on hinnata laienemise mõju liikuvusele ning seda, kuidas viimasel laienemisel heakskiidetud üleminekuperioodid toimivad. See peaks olema alus aruandele, mille komisjon esitab nõukogule 2006. aasta alguses üleminekuperioodide kohta võetavate otsuste kohta.

Komisjon viib läbi ka uurimusi, mille eesmärk on pidevalt jälgida migratsiooni pärast laienemist ning pidades silmas tulevase laienemise.

Lisaks üritatakse ajakohastada ja kohandada ühenduse eeskirju, muutes sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamist käsitlevaid määrusi (määrused (EMÜ) nr 1408/71, (EÜ) nr 883/2004 ja (EMÜ) nr 574/72).

2.2. Ühtsem ühiskond: võrdsed võimalused kõigile

Sotsiaalkaitse ajakohastamine: Lissaboni vahearuande peateema

Avatud kooskõlastusmeetodi kasutamine tervishoius ja pikaajalises hoolduses.

Kõik liikmesriigid on alustanud oma sotsiaalkaitsetsüsteemide pikaajalisi reforme. Avatud kooskõlastusmeetod pakub ühiseid eesmärke, ent jätab iga liikmesriigi otsustada, milliste viiside ja vahenditega need saavutatakse. Euroopa Sotsiaalfond panustab kohapeal hõlvamise poliitika rakendamisse.

See meetod, mida esialgu kohaldati tõrjutuse ja vaesuse vastu võitlemisel (alates 2000. aastast) ning seejärel pensionide puhul (alates 2002. aastast), on leidnud laialdast heakskiitu eri partnerite (riikide valitsused, sotsiaalpartnerid, kodanikuühiskond ning kohalikud ja piirkondlikud osapooled) poolt. Nad taotlesid ka avatud kooskõlastusmeetodi kasutuselevõtmist alates 2006. aastast tervishoiu ja pikaajalise hoolduse valdkonnas, mis on oluline reformide korraldamisel seoses kolme ühise teemaga: kõigile kättesaadavus, kvaliteet ja rahaline jätkusuutlikkus. Rakendamise kvaliteeti tuleks veelgi parandada, et muuta need riiklikud reformid tõhusamaks. Komisjon teeb ettepaneku, et avatud kooskõlastusmeetodi rakendamist tuleb ratsionaliseerida ja lihtsustada. Ratsionaliseerimine hõlmab kõigi kolme valdkonna – hõlvamise, pensionide ja tervishoiu – ühiste eesmärkide ühtse loetelu koostamist; siia kuuluvad ka läbivad eesmärgid, näiteks võrdsed võimalused ja juurdepääs tööturule.

Võitlus vaesusega ja sotsiaalse hõlvamise edendamine

Ühenduse algatus miinimumtulu süsteemide ja tööturult tõrjutud isikute integreerimise kohta

2010 – Euroopa aasta „Võitlus tõrjutuse ja vaesusega“

Käesoleva aastakümne algul oli laienenud ELis nende isikute arv, keda ohustas vaesus või püsiv vaesus, väga kõrge: vastavalt 15% ja 9%. Reaalsete võimaluste puudumine takistab inimestel ühiskonnas täielikult osalemast. Lisaks sellele muudab vaesuse edasikandumine põlvkonniti püsivalt tõrjutuks kõige haavatavamad. See ei ole sotsiaalselt ja majanduslikult jätkusuutlik ning näitab, et väljakutsed on endiselt märkimisväärsed, isegi vaatamata sellele, et globaalsed strateegiad on igal pool sisse viidud ning need arvestavad vaesuse mitmeid tahke.

Uue kava alusel jätkab komisjon riiklikke miinimumtulu kavasad käsitlevat mõttevahetust, mille ta lubas läbi viia eelmise sotsiaalmeetmete kava rakendamisel. Avatud kooskõlastusmeetodi abil on liikmesriigid juba üritanud muuta oma riiklikke miinimumtulu süsteeme tõhusamaks. Ent paljud inimesed on endiselt märkimisväärses raskustes ning neil ei ole ei tööd ega riiklikku miinimumtulu kaitset.

2005. aastast algatab komisjon konsultatsioonid põhjuste suhtes, miks praegused kavad ei ole piisavalt tõhusad. Nendel konsultatsioonidel keskendutakse sotsiaalpartneritele, kes on otseselt seotud hõlvamisemeetmete rakendamisega tööturu kaudu, mis võiks sillutada teed konkreetsetele meetmetele paremate võimaluste pakkumisel. Komisjon pakub välja ka idee kuulutada 2010. aasta sotsiaalse tõrjutuse ja vaesusega võitlemise Euroopa aastaks. Sel aastal tuleks mõõta kümne aasta jooksul tehtud edusamme, et rõhutada eelkõige kõige tundlikumate elanikkonnagruppide haavatavust.

Mitmekesisuse ja mittediskrimineerimise edendamine

Strateegiline lähenemine võitlusel diskrimineerimisega (2005)

2007 – Euroopa aasta „Võrdsed võimalused“

Uus etapp meeste ja naiste võrdõiguslikkuse edendamisel. Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut

EL on võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamisel olnud suunav jõud. EL on olnud teenäitaja meeste ja naiste võrdõiguslikkuse vallas ning aidanud kaasa sellealastele edusammudele liikmesriikides. Diskrimineerimise vastane võitlus põhineb tugevatel õigustel ning seab prioriteediks kõigi Euroopa vahendite vahelise sünergia.

Pärast 2004. aasta rohelist raamatut „Võrdõiguslikkus ja mittediskrimineerimine laienenud Euroopa Liidus“, millele saadi üle 1500 vastukaja, avaldab komisjon 2005. aastal teatise, milles esitatakse kavandatav poliitiline lähenemine ning määratakse kindlaks uute meetmete poliitiline raamistik, sealhulgas ELi praegust õigusraamistikku toetavate mis tahes algatuste võimalikkus ja asjakohasus. Teatistes käsitletakse ka vähemuste, eriti mustlaste, küsimust.

Komisjon kavatseb kuulutada 2007. aasta võrdsete võimaluste Euroopa aastaks, mis rõhutab selle küsimuse olulisust, toob esile saavutatud tulemused ning näitab mitmekesisuse eeliseid Euroopa majanduse ja ühiskonna jaoks.

ELil on pikaajaline kindlate meetmete traditsioon soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas. Vaatamata tehtud edusammudele on ikka veel märkimisväärsed probleeme sellistes valdkondades nagu soolised palgaerinevused, naiste juurdepääs tööturule ja osalemine tööturul, koolitus, karjääri edendamine, perekonna- ja tööelu kokkusobitamine või osalemine otsustamisel. Kuna praegune raamstrateegia (2000–2005) hakkab lõppema, koostab komisjon teatise tulevaste poliitiliste arengute kohta, tehes ettepaneku meetmeteks kõnealuste puuduste käsitlemisel. Komisjon esitab ka oma aastaaruande kevadisele tippkohtumisele.

2004. aasta juuni Euroopa Ülemkogu kutsus üles looma Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut. Komisjon koostab lähiajal selle kohta ettepaneku. See instituut oleks teabe ja heade tavade vahetamise kohaks. See abistaks ka komisjoni ja liikmesriike ühenduse eesmärkide elluviimisel naiste ja meeste võrdõiguslikkuse valdkonnas ning tagaks, et nimetatud eesmärgid kaasataks ühenduse poliitikasuundadesse.

Puuetega inimeste võrdsete võimaluste valdkonnas esitab komisjon tegevuskava uued versioonid ning avaldab iga kahe aasta tagant Euroopa Puuetega Inimeste Päeval aruande puuetega inimeste olukorra kohta.

Üldhuvi pakkuvad sotsiaalteenused

Liikumine üldhuvi pakkuvate sotsiaalteenuste rolli ja omaduste selgitamise poole

Nagu komisjon teatas oma 2004. aasta valges raamatus üldhuviteenuste kohta, esitab ta 2005. aastal teatise, et selgitada raamistikku, milles üldist huvi pakkuvad sotsiaalteenused toimivad ja milles neid saab ajakohastada. Selles teatises koostatakse loetelu ühenduse poliitikavaldkondadest, mis on seotud üldist huvi pakkuvate sotsiaalteenustega. Selles kirjeldatakse ka, kuidas neid teenuseid korraldatakse ja kuidas need toimivad, et aidata kaasa nende ajakohastamisele ja kvaliteedi tagamisele, võttes arvesse hõlmatud valdkondi.

Riigiabi suhtes võtab komisjon 2005. aastal vastu ka otsuse, mis põhineb asutamislepingu artikli 86 lõikel 3, ning ühenduse raamistiku üldist majandushuvi pakkuvate teenuste rahastamise korra kohta. Nendes dokumentides määratakse kindlaks tingimused, mille kohaselt vastab üldist majandushuvi pakkuvatele teenustele antud riigiabi ühenduse eeskirjadele. Käimasolevate konsultatsioonide valguses kavatseb komisjon teha erandi piiratud hulgal avalike teenuste hüvitiste teatamisest. Eritingimusi võidakse kohaldada ka haiglate ja sotsiaalelamuühistute suhtes. Praktikas peaks sellest otsusest kasu saama enamik sotsiaalteenuseid, mis on üldist majandushuvi pakkuvad teenused.

Kasutatud materjalid ja veebilehed

Kasutatud materjalid

- = Grupi aruanne laienenud Euroopa Liidu majanduspoliitika tuleviku kohta – Luxembourg, Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus, 2004 – kataloogi nr KE-61-04-202-EN-C, ISBN 92-894-7984-1 (EN)
- = Väljakutsetega silmitsi seistes – Lissaboni kasvu ja tööhõive strateegia – Wim Kok'i poolt juhitava grupi aruanne, november 2004 – Luxembourg, Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus, 2004 – kataloogi nr KE-62-04-260-EN-C, ISBN 92-894-7054-2 (EN)

Euroopa Liidu tööhõivet ja sotsiaalpoliitikat puudutavate spetsiifiliste probleemide kohta väljaantud kirjanduse täieliku nimekirja võite leida järgmiselt veebilehelt: http://europa.eu.int/comm/employment_social/publications/index_en.html

Selleks, et neid dokumente tellida, palun võtke ühendust

*Euroopa Komisjoni
Tööhõive, sotsiaalküsimuste ja võrdsete võimaluste peadirektoraadi
Dokumendikeskusega
B-1049 Brussels
Faks: (32-2) 296 23 93
E-post: empl-info@cec.eu.int*

Kui te soovite tasuta saada selle teemavaldkonna all ilmuvaid kirjutisi, täitke palun vastav ankeet järgmisel veebilehel:
http://europa.eu.int/comm/employment_social/sagapLink/dspSubscribe.do?lang=en

Veebilehed

- = Sotsiaalprogrammi 2005-2010 teemaline veebileht
http://europa.eu.int/comm/employment_social/social_policy_agenda/social_pol_ag_en.html
- = Euroopa Komisjoni voliniku, Vladimir Špidla kodulehekül
http://europa.eu.int/comm/commission_barroso/spidla/index_en.html
- = Komisjoni Euroopa tööhõive, sotsiaalküsimuste ja võrdsete võimaluste teemaline veebileht
http://europa.eu.int/comm/employment_social/index_en.html
- = Euroopa Komisjoni Lissaboni strateegia teemaline veebileht
http://europa.eu.int/growthandjobs/index_en.html
- = Euroopa Komisjoni jätkusuutliku arengu teemaline veebileht
http://europa.eu.int/comm/sustainable/index_en.html
- = Euroopa töökohtade liikuvuse portaal
<http://europa.eu.int/eures/home.jsp?lang=eng>
- = EUR-Lex – Euroopa Liidu seaduste portaal
<http://europa.eu.int/eur-lex/en/index.html>

Euroopa Komisjon

Sotsiaalprogramm ajavahemikuks 2005–2010
Sotsiaalne Euroopa maailmajanduses – Töökoht ja võimalus igäihele

Luxembourg: Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus

2005 – 29 lk – 21 × 29,7 cm

ISBN 92-894-9156-6

MÜÜK JA TELLIMINE

Väljaannete talituse tasulised väljaanded on saadaval meie müügiesindustes üle maailma.

Kuidas väljaannet hankida?

Võtke ühendust müügiesinduste nimekirjast valitud esindusega ja esitage oma tellimus.

Kust saada müügiesinduste nimekirja?

- Väljaannete talituse veebileheküljelt <http://publications.eu.int>
- või küsige paberväljaannet faksi teel: (352) 2929-42758

